

שחמיץ (שחת-תחמיץ) — Haylage

החומר הגלמי (בעקב ההקמלה עד ל-50% חומר יבש) וכן חוסכים את עבודת האיש בשעת מילוי המיכל.

השתמרות החומר היבש במיכל ה"הארוואס-טור", שהוא אטום כליל, היא יעילה בהרבה מזו שבמגדלי בטון רגילים. לפי תצפיות שונות הושגו תוצאות דלהלן:

בחוברת 36 של "משק הבקר והחלב" סופר על משק בקר במדינת אינדיאנה (ארז"ב), בו מבוצעת הזנת הבהמות ב"לחיצה על כפתורים" וב"משיכת ידיה", כלומר — בשיטה אוטומאטית. גם התחמיץ הוגש לאיבוסים ללא עבודת ידיים, אולם לא היה זה תחמיץ רגיל אלא "שחמיץ" — "Haylage" (Hay-silage). מספוא זה מתקנים בשנים האחרונות במגדלי החמצה מיוחדים, הקרויים "הארוואסטור" (Harvestore). המיכלים האלה בנויים טבלות-פלדה, מצופות אימל זגוגי מצד פנים, וצבועות כחול-שחור מבחוץ; הם אטומים לחלוטין ואפשר לשמר בהם מספוא ירוק שהוקמל קודם לכן עד ל-50% חומר יבש (כידוע, הירק שמתחמצם במיכלים רגילים מכיל כ-30% חומר יבש). בשנים האחרונות נבנו גם בגרמניה מיכלים אחדים מסוג "האר-וואסטור", ובינואר 1960 נתפרסמו פרטים על היתרונות שבשיטת החמצה חדישה זו.

לשם הדגמת היתרונות הושונו נתונים על החצמית יבול של 20 טון ירק טרי (שנאסף מהקטאר אחד) בשני הטיפוסים של מגדלי הסילו, במגדל בטון רגיל ובמגדל "הארוואסטור". המספוא היי-רוק הכיל בשעת הקציר 18% חומר יבש; כש-הוקמל המספוא עד ל-30% חומר יבש ירד משקל היבול הנ"ל מ-20 טון ל-11.5 טון; במצב זה הוא נקצץ בשדה ע"י הקומביין, הובל למשק והוכנס למגדל בטון רגיל באמצעות משוב. עובד אחד נמצא בתוך המגדל לצורך הידוק המספוא הקצוץ, או לשם הוספת תומרי שימור למספוא המוחמץ. את התחמיץ המוכן מוציאים, כרגיל, בקלשון דרך הפתחים.

בהכנת התחמיץ במיכל ה"הארוואסטור" הקמילו את המספוא הקצוץ בשדה עד ל-50% חומר יבש, ו-20 הטונות של יבול הירק הצטמקו ל-6.7 טון "שחמיץ", הנקצץ בשדה ע"י הקומביין ומוכנס לתוך המיכל באמצעות מעלית או משוב. את המספוא המוקמל עד לדרגה הנ"ל אין צורך להדק ולפזר בתוך המיכל. מהנאמר עד כאן מתברר שבהכנת תחמיץ באמצעות ה"הארוואסטור" חוסכים את הטיפול וההובלה בחלק נכבד של

מסויימת לתכלית ההחמצה. טעמו של השחמיץ עולה על זה של התחמיץ הרגיל, כיוון שבו משר-תמרות באופן מלא יותר תכונות הצמח הטב-עיות. כמעט שאין לציין מקרים של השחתת המספוא בתהליך ההחמצה בהארוואסטור, מה שאין כן בהחמצה במיכלי החמצה רגילים.

מטר מעוקב של תחמיץ רגיל — משקלו כ-700 ק"ג; לעומת זה משקלו של מטר מעוקב שחמיץ הוא רק 500 ק"ג, אולם השחמיץ הוא, כאמור, מרוכז יותר בהרכבו המזוני ומכאן גם יכול גבוה יותר ביחידות מזון מיחידת השטח. התחמיץ ממיל "ההארוואסטור" מתגלה כמספוא עסיסי מרוכז ביותר והפרות אוכלות ברצון כ-25—30 ק"ג ליום. לפי ניסויים ותצפיות ראשוניות מסתבר שמנה יומית של 25 ק"ג שחמיץ, שהוכן מירק דגנים וקטניות, מספקת את התצ-רוכת למנת קיום ולייצור 18—19 ק"ג חלב, בה בשעה ש-25 ק"ג תחמיץ, שהותקן במיכל בטון רגיל, מספיקים לקיום ול-6—7 ק"ג חלב.

לבסוף יש עוד להזכיר את היתרון שבהוצאת השחמיץ מהמיכל "הארוואסטור": אין צורך להור-ציא שכבות שכבות מלמעלה, כיוון שבקרקעית המיכל מותקן מנגנון-פריקה (Bottom Unloader), המאפשר הגשת המספוא ישר לאבוסים (באמצ-עות חילוץ). הודות לזה מאפשר ה"הארוואסט-טור" כעין תהליך של סרט נע בהכנת תחמיץ והשימוש בו — ניתן למלא אותו מחדש מלמעלה במידה שמרוקנים אותו מלמטה מהשחמיץ המוכן להזנה.

לפי המחקרים שנערכו בגרמניה על-ההש-קעה במיכל "הארוואסטור" כ-30% יותר לעומת מגדל בטון בעל אותו נפח, אולם היתרונות שבהחמצה בהארוואסטור, כפי שפורטו לעיל, מצדיקים, לדעת החוקרים הנ"ל, את ההשקעה היתרה, ובסופו של החשבון עולה יחידת המזון בצורת שחמיץ הרבה פחות מזו שממיל תחמיץ רגיל.

סוגי המיכלים	הפסדים של חומר יבש ב-%		
	בהקמלה בשדה	בס"ה פחת	פחת במיכל
מגדל בטון רגיל	5	20	25
הארוואסטור	8	8	16

היוצא מזה שהפחת בחומר יבש הוא קטן יותר בהכנת שחמיץ, וממילא עולה גם ערך יכול המספוא (ביחידות מזון) שנקצר מיחידת שטח

